

Saksframlegg

Saksmappe:
2012/338

Saksbehandler:
Lillian Rognstad

Dato: 24.09.2014
Arkivkode:
326.0

Saksgang

Utvalg	Møtedato
Barne- og ungdomsrådet	13.10.2014
Barne- og ungekomiteen	14.10.2014
Bydelsutvalget	23.10.2014

VB8 Barn med atferdsproblemer

Sammendrag:

I saken beskrives atferdsproblematikk blant barn og ungdom, samt arbeidet som gjøres i bydelen for å oppdage og sette inn riktige tiltak så tidlig som mulig for å stoppe den negative utviklingen hos barn og unge med denne problematikken.

Bakgrunn for saken:

VB8 Barn med atferdsproblemer

«Bydelsutvalget ser med bekymring på at bydelen merker en økning i atferdsproblematikk hos stadig flere og stadig yngre barn i bydelen. Atferdsproblemer, særlig hos barn og ungdom, skaper store problemer for personen selv og for andre. Bydelsutvalget ber derfor direktøren komme tilbake med en sak om arbeidet med barn med atferdsproblemer. Bydelsutvalget ber også om at det i saken settes spesielt fokus på arbeidet med de yngste barna med denne utfordringen.»

Saksframstilling:

Atferdsproblematikk – problemforståelse

Problematferd hos barn og unge kan ha mange ytringsformer. Noen blir utagerende, mens andre retter atferden innover og blir selvdestruktive. Noen eksempler på atferdsproblemer kan være ødeleggelse/hærverk, trusler og vold, rusing, skoleskulk, isolasjon/tilbaketrekking, selvskading, stjeling eller annen kriminalitet.

Barn og unge med atferdsproblematikk er et utfordrende og sammensatt fenomen. Det er ingen enkel forklaring på hvorfor en del barn utvikler det vi definerer som atferdsproblemer. Vi kan allikevel se at det finnes en rekke risikofaktorer i barns liv, som gjør dem mer sårbare for å utvikle atferdsproblematikk. Risikofaktorene kan være knyttet til individuelle forhold, som for eksempel medfødt sårbarhet eller fysiske handikap, familiære forhold som manglende tilknytning, omsorgssvikt, fattigdom, overgrep og rus/psykiatri hos foreldre etc. Andre risikofaktorer kan være forhold i skolemiljøet og blant venner. Mobbing, lese- og skrivevansker, lav status blant venner og dårlig skolemiljø er eksempler på dette. Ytre faktorer som lite ressurser til forebyggende arbeid, dårlige bomiljøer, kriminalitet i nærmiljøet og fattigdom kan også spille inn på sårbare barn og unges atferd. Ofte er det en kombinasjon av noen eller flere av disse risikofaktorene som fører til at enkelte barn og unge opplever som problematiske for omgivelsene. Med andre ord, så bør vi forstå barn med

atferdsproblemer som barn som viser symptomer på at noe ikke er som det skal i deres nære omgivelser.

Når vi snakker om risikofaktorer, er det også viktig å trekke frem hva som kan være beskyttende faktorer for barn og unge som står i fare for å utvikle seg i negativ retning. En stabil og trygg omsorgssituasjon, med voksne som er følelsesmessig «påkoblet» barnet sitt, setter adekvate grenser og gir barnet fremtidshåp er en god beskyttelse dersom de ytre faktorene i skole og nærmiljø er utfordrende, eller dersom barnet har medfødte sårbarheter. Dersom omsorgssituasjonen i hjemmet er preget av manglende tilsyn, omsorg, tilknytning og oppfølging, eller hvor det forekommer vold i familien, rus eller psykiatri, kan omgivelsene rundt barnet ha en avgjørende betydning (Helsedirektoratet)

http://www.tidligintervensjon.no/Tema/Unge_voksne/Identifisering1/Fagtekster/Forebygging-og-behandling-av-atferdsproblemer-hos-barn-og-unge/

Bydelens mange tjenester til barn og unge har derfor et viktig mandat; å oppdage de utsatte og sårbare barna tidlig, med mål om å sette i verk nødvendige tiltak på et så tidlig tidspunkt som mulig slik at den negative utviklingen kan stanses.

Omfang

Det vil være vanskelig å komme med eksakte tall på hvor mange barn og unge i bydel Sagene som sliter med atferdsproblematikk. Ungdomstiltakene har i økende grad blitt kontaktet av bydelens skoler, med forespørsler om bistand til oppfølging av enkeltelever, eller inn i hele skoleklasser. Dette gjelder primært i barneskolealder. I ungdomsskolealder, er tendensen de senere årene at klassemiljøet er roligere, men at det finnes enkeltelever som skaper uro eller som på andre måter faller utenfor.

Dersom det foreligger mistanke om for eksempel en ADHD diagnose (attention-deficit/hyperactivity disorder), så vil barnet bli henvist til fastlege for utredning. Bydelen har ikke utredningsansvar i slike tilfeller, og sitter derfor heller ikke på konkrete tall som kan si noe om omfang. Videre er det skolene som henviser barn/unge til PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste), eller til BUP (barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste), for eksempel via skolelege. Bydelen har ikke innsyn i tallene fra skolene.

Barnehagens arbeid med barn med atferdsproblematikk

Søknadskontoret for barn- og ungetjenester jobber med barnehagebarn som henvises på grunn av uro og manglende sosial kompetanse og tilpasningsvansker i barnegruppen. De jobber med barn med ulike funksjonsnedsettelse, syndromer, utviklingsforstyrrelser etc. Ofte er atferdsvansker en del av symptom bildet. Det henvises en rekke barn med forsinket språkutvikling/språkvansker, og hvor atferdsvansker i form av sosiale/emosjonelle og reguleringsvansker ikke er en uvanlig konsekvens. Mange av barna er fremmedspråklige barn som strever med å forstå sosiale normer og koder i lek, og hvor atferdsvansker kommer til uttrykk i form av frustrasjoner, uro og utagerende atferd. Utagerende atferd kan være alt fra å slå andre barn og voksne, spytte, klore, dytte, lugge etc. Mange av disse barna har klare spesialpedagogiske behov og henvises ofte til PPT. Dette fører til at bydelen fatter vedtak om x antall timer spesialpedagogisk hjelp pr. uke i barnehagene.

Spesialpedagogene observerer, kartlegger og gir veiledning i barnehagene til de ansatte. Veiledning inkluderer også foreldreveiledning. Mange familier har behov for veiledning vedrørende samspill og positiv grensesetting for barn.

Anslagsvis jobber søknadskontoret med ca. 130-150 barn med og uten vedtak i løpet av et år.

Helsestasjonens arbeid med barn og unge med atferdsproblematikk

Helsestasjonen kommer i kontakt med barn, ungdom og foreldre gjennom helsekontroller og gjennom arbeid i skolene eller via helsestasjon for ungdom. Der det mistenkes at barnet har spesielle utfordringer knyttet til atferd og/eller man får en bekymring for samspillet i familien, henvises familien enten til Familiens hus, eller det blir skrevet en bekymringsmelding til barneverntjenesten. Helsestasjonen bidrar også med råd og veiledning for å forsøke mildeste inngrep der dette er mulig.

Ansatte ved helsestasjonen drifter også grupper som for eksempel Sisterhood (metode beskrevet senere i saken) for jenter, enten i samarbeid med lærer ved skolene, eller i samarbeid med ansatte fra Ungdomstiltakene. Skolehelsetjenesten jobber for øvrig generelt med temaer som dreier seg om psykisk og fysisk helse, mobbing, vennskap etc som et ledd i undervisningen i skolene. Psykiatrisk sykepleier blir også benyttet i tilfeller der en ønsker bistand til et barn eller en ungdom med atferdsproblematikk.

Barneverntjenestens arbeid med barn og unge med atferdsproblematikk

Når barneverntjenesten mottar bekymringsmeldinger som omhandler barn med atferdsproblematikk, defineres dette som samspillproblemer eller andre utfordringer i familien, og i utgangspunktet ikke som egenskaper ved barnet. Dette vil også langt på vei gjelde i saker som omhandler ungdom, men her åpner barnevernloven for å bruke egne paragrafer for tiltak til ungdom med alvorlig atferdsproblematikk. Det er imidlertid ofte slik at ungdommens nære omgivelser spiller en vesentlig rolle på ungdommens atferd, og en vil søke å finne tiltak som omhandler hele familien før man for eksempel flytter barnet ut fra hjemmet. Ved å fokusere ensidig på ungdommens eller barnets atferd, vil en stå i fare for å tilsløre omsorgssvikt i familien.

Familieveiledning med sikte på endring av samspillsmønster i familien vil kunne være et aktuelt tiltak å sette inn. Familiens saksbehandler kan gi denne veiledningen, alternativt kan veiledning gis av familieveiledere fra Familiens hus.

Salto (Sammen lager vi et trygt Oslo)

Salto-koordinator har ansvaret for den lokale koordineringen av samarbeid rundt kriminalitet- og rusforebyggende arbeid. En av de overordnede strategiene i handlingsplanen for Salto er tidlig identifisering, forebygging og intervensjon ved oppvekst- og atferdsproblemer hos barn og unge. Gjennom faste tverrfaglige møteplasser i bydelen, sikres informasjonsflyt og samarbeid mellom ulike aktører som har bekymringer knyttet til enkeltbarn eller grupper.

Ungdomstiltakenes arbeid med barn og unge med atferdsproblematikk

Bydelens ungdomstiltak har som mandat å jobbe forebyggende overfor bydelens barn og unge, gjennom å tilby gode, meningsfulle og trygge fritidsarenaer. Ungdomstiltakene skal ha, og har, rom for alle barn og unge som skal ha sin oppvekst i bydelen. Tiltakene er imidlertid noe differensiert, gjennom ulike tilbud og tjenester. De generelle tilbudene Ung Metro og Ung Media skal gi tilbud til alle barn og unge, og på den måten unngå stigmatisering av enkeltbarn eller grupper som defineres som utsatte. Dette betyr imidlertid ikke at det ikke er et særskilt fokus på de som trenger noe ekstra. Mange brukere av de generelle tilbudene er barn og unge med ulike livsutfordringer, og fritidsarenaene er i så måte et godt sted å være og et sted der alle skal bli sett.

Ungdomstiltakene har som målsetting at alle ansatte skal ha den nødvendige kompetanse og erfaring for å fange opp utsatte barn og unge på et tidlig tidspunkt. En beskyttelsesfaktor i

barns liv er å ha minst en betydningsfull voksen tilstede. Å være ansatt i Ungdomstiltakene innebærer at man ofte opplever at man får en slik viktig rolle i et barn eller ungdoms liv.

Tilretteleggertjenesten

Tilretteleggertjenesten jobber på bestilling og mandat fra bydelens barneverntjeneste. Det er særskilt tiltaket som tar inn barn og unge med atferdsproblematikk. Gjennom ukentlig treff og troltning, lærer ungdommene struktur og opplever mestring sammen med trygge voksne. Tiltak som helgegegruppe, aktivitetsgruppe og kontaktperson vil også bestå av barn og ungdom med ulike former for utfordringer. I alle tiltakene arbeides det aktivt med sosial trening i kombinasjon med grensesetting og omsorg.

Samarbeid med skolene

Ungdomstiltakene samarbeider med alle bydelens skoler, i større eller mindre grad. På forespørsel fra skolene, har ungdomstiltakene gjennom mange år etablert såkalte «fokusmøter», hvor skole, bydelspoliti, Salto, barneverntjeneste, bomiljøtjeneste og ungdomstiltak har kommet sammen for å kartlegge behov knyttet til enkeltbarn eller grupper. Resultatet av slike fokusmøter har ofte vært at det blir iverksatt tiltak, enten på individnivå eller for hele grupper. Gjennom Salto har bydelen kunnet ansette mentorer (miljøarbeidere) som har gått inn og jobbet med enkeltelever eller med hele klasser, for å bistå med klasse miljø og/eller være bindeledd mellom skole og fritidsarena.

Høsten 2014 iverksettes en samarbeidsavtale mellom bydelen og Bjølsen, Sagene og Nordpolen skole om et forpliktende samarbeid i og utenfor skoletiden. Målsettingen med avtalen er i første rekke å forebygge mobbing, skolefravær og problemer knyttet til rus, kriminalitet og psykiske vansker hos elevene.

Hvert år gjennomføres i tillegg programmet «Unge og Rus», hvor ansatte fra Ungdomstiltakene er involvert i planlegging og gjennomføring av opplegget og i selve undersøkelsen. Undersøkelsen finansieres og følges opp av Salto koordinator.

Gatemekling og Sisterhood

Flere ansatte i Ungdomstiltakene er sertifiserte instruktører i metodene Gatemekling og Sisterhood. Gatemekling retter seg direkte mot konfliktløsning og er hensiktsmessig å bruke der en ønsker at barn eller ungdom skal forsones og lære hvordan konflikter kan løses uten vold. Sisterhood har et mer forebyggende fokus, hvor man behandler ulike temaer, som selvfølelse, egne grenser, mobbing, sex etc. Tradisjonelt sett har Sisterhood blitt tilbudt til alle jenter på 8.trinn i bydelens to ungdomsskoler. Her gjøres det også unntak dersom skolene ønsker bistand til å bedre miljøet blant jentene på et trinn.

Ferietilbud

Ungdomstiltakene har et utstrakt tilbud om ferietilbud til barn og unge i skolens ferier. Eksempler på dette er sommerklubb i hele juli, sommerjobb for ungdom, ferieturer med familier, ferieturer med barn og unge og dagsturer med ulike aktiviteter.

Ved rekruttering til tilbudene vil det alltid prioriteres inn barn og ungdom som henvises fra ulike samarbeidspartnere. NAV/bomiljøtjeneste og bydelens barneverntjeneste er våre viktigste informanter når det gjelder å tilby ferieaktiviteter til de utsatte barna/ungdommene og deres familier (se for øvrig egen orienteringssak om sommertilbudene).

Opprettelse av to nye fritidstilbud

Ved å opprette to nye fritidstilbud i tilknytning til de kommunale boområdene, vil en kunne nå barn og ungdom som ikke benytter seg av bydelens øvrige fritidstilbud. Metropolen fritidsklubb har nedslagsfelt i Søndre Åsen området, og med Nordpolen skole som en nær samarbeidspartner. De har åpent to kvelder pr uke, med tilbud til aldersgruppen 5.-7.trinn. Prosjektet «Møteplassen Sagene torg» er et samarbeidsprosjekt mellom Ungdomstiltak og NAV/bomiljøtjenesten. Tiltaket har base i bomiljøtjenestens lokaler i Drøbakgt 1, som er et naturlig samlingspunkt for barna som bor i nærområdet. Lokalene ble, ved hjelp av statlig tilskudd, pusset opp og møblert i sommer, slik at lokalene egner seg bedre for barn og ungdom. I lokalene foregår nå nærmiljøskole, fritidstilbud til juniorbarn hver tirsdag, leksehjelp, jentegruppe og en rekke andre aktiviteter. Å motivere foreldre til aktiv deltakelse i barnas liv og i nærmiljøet er en viktig del av dette arbeidet. Viktige samarbeidspartnere i dette prosjektet er også de frivillige organisasjonene SAIFF og IBU, som drifter leksehjelptilbudet to ettermiddager i uken.

Foreldreveiledning i samarbeid med NAV

Det har ved flere anledninger blitt iverksatt foreldreveiledningsgrupper drevet av Ungdomstiltakene, og det siste året, i samarbeid med NAV. Veiledningsgruppene er opprettet som et resultat av samarbeid i de såkalte fokusmøtene. Bydelspolitiet har også deltatt i gruppene ved enkelte anledninger, for å snakke med foreldre om trygghet og om nødvendigheten av å følge med på hva barna holder på med og hvem de er sammen med på fritiden. Mange av foreldrene har kommet med gode tilbakemeldinger på dette tiltaket, og forteller at de føler seg tryggere i foreldrerollen og ikke minst at de er blitt kjent med foreldrene til vennene til barna sine. Styrking av foreldrerollen og tydelige forventninger til dem som foreldre har vært viktige temaer.

Samarbeid med bydelspoliti

Bydelspolitiet er en nær og viktig samarbeidspartner til Ungdomstiltakene. Bydelspolitiet og Ungdomstiltakene deler den brede kjennskapen til ungdomsmiljøet og til enkeltungdom som det er knyttet bekymring rundt. Dette gjør samarbeidet mer effektivt, og bidrar til at situasjoner kan løses på et tidlig tidspunkt. I situasjoner der barn eller ungdom er innblandet i en eller annen kriminell handling, vil bydelspolitiet være en aktør i samarbeidet. Dette gjelder også de yngste barna, da dette kan forebygge en eventuell videre kriminell løpebane. Bydelspolitiet har en relativt lav terskel for å oppsøke foreldre til barn som en mener står i fare for å/eller har begått kriminelle handlinger.

Girls using violence – intervention and prevention

Bydel Sagene er prosjektledere for et europeisk prosjekt som omhandler jenter som ofre for, og som utøvere av vold. Dette gir bydelen en økt kompetanse på feltet, og setter fokus på nødvendigheten av å ta jenters vold på alvor og viktigheten av å sette inn tilpassede tiltak for jenter med vold som problematikk.

Det er imidlertid ingenting som tyder på at det er en økende tendens til vold blant jenter i bydel Sagene.

Oppsummering

Bydelen har mange tiltak å sette i verk ved bekymring rundt barn og unge med atferdsproblematikk. Det er allikevel helt avgjørende at bydelen samarbeider godt med

øvrige tjenester, som skolen og bydelspolitiet, for å komme inn så tidlig som mulig med riktige tiltak. Dette er nødvendig for å lykkes med endringsarbeidet som ofte kreves i familiene.

Forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

BYDEL SAGENE

Marius Trana
bydelsdirektør

Godkjent og ekspedert elektronisk uten underskrift